

CHÀO MỪNG NGÀY 18.5
KHOA HỌC & CÔNG NGHỆ
VIỆT NAM

KHOA HỌC CƠ BẢN GÓP PHẦN TẠO NÊN THƯƠNG HIỆU CỦA ĐHQGHN

TRONG SUỐT QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN CỦA MÌNH, ĐHQGHN LUÔN KIÊN ĐỊNH VỚI CON ĐƯỜNG PHÁT TRIỂN CỦA MỘT ĐẠI HỌC NGHIÊN CỨU. CÁC NGÀNH KHOA HỌC CƠ BẢN ĐƯỢC COI LÀ HỆ THỐNG NGÀNH GỐC VÀ CŨNG LÀ HỆ THỐNG NGÀNH GẮN VỚI THƯƠNG HIỆU, GÓP PHẦN TẠO NÊN THƯƠNG HIỆU CỦA ĐHQGHN.

Khoa học cơ bản (KHCB) có vai trò là nền tảng để phát triển các ngành khoa học, công nghệ, kỹ thuật... tạo điều kiện cơ bản để sáng tạo các sản phẩm mới và đảm bảo cho sự phát triển độc lập, bền vững. Hàng loạt các ứng dụng thực tế đều bắt nguồn từ nghiên cứu cơ bản và có thể hầu hết những nghiên cứu ứng dụng đều xuất phát từ những phát minh mà mục đích ban đầu không phải là tìm các ứng dụng khả dĩ trước mắt. Nhiều nhà hoạch định chiến lược phát triển KH&CN trên thế giới đã nhấn mạnh, Nhà nước cần có một chính sách đầu tư cho KHCB một cách hợp lý. Chính sách đó phải lựa chọn được các đề tài và các nhà khoa học dựa trên nền tảng chất lượng. Chính sách đó cũng phải cung cấp cho họ đủ nguồn tài chính để một nhà khoa học làm việc trong một lĩnh vực không có ứng dụng rõ ràng gần như không thể kiếm được nguồn kinh phí hỗ trợ từ công nghiệp và các ngành khác (ngược lại với các nhà khoa học làm việc trong các lĩnh vực có ứng dụng rõ ràng).

ĐHQGHN là một cơ sở giáo dục đại học đặc biệt, ra đời gắn với sứ mệnh đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, trình độ cao, bồi dưỡng nhân tài; nghiên cứu khoa học, phát triển công nghệ và chuyển giao tri thức đa ngành, đa lĩnh vực; góp phần xây dựng, phát triển và bảo vệ đất nước;

làm nòng cốt và đầu tàu trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam.

Trong suốt quá trình phát triển của mình, ĐHQGHN luôn kiên định với con đường phát triển của một đại học nghiên cứu. Các ngành KHCB được coi là hệ thống ngành gốc và cũng là hệ thống ngành gắn với thương hiệu, góp phần tạo nên thương hiệu của ĐHQGHN. Nhắc đến các ngành KHCB ở Việt Nam, không thể không nhắc đến Trường Đại học Tổng hợp Hà Nội trước đây và ĐHQGHN ngày nay. Song, giai đoạn 2016-2021, với sự phát triển của kinh tế thị trường và sự phát triển như vũ bão của

cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, nhiều ngành KHCB trong tình trạng khó tuyển. Trong bối cảnh như vậy, ĐHQGHN đã xây dựng đề án "Đầu tư, phát triển các ngành Khoa học cơ bản" cho các ngành KHCB truyền thống phù hợp với điều kiện kinh tế thị trường trong ĐHQGHN.

Mục tiêu chung của đề án đưa ra các giải pháp góp phần củng cố và phát triển các ngành KHCB truyền thống đáp ứng nhu cầu nhân lực của Nhà nước và xã hội; Xây dựng định mức và cơ chế tài chính mới để gia tăng đầu tư, nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn lực tài chính

nhằm nâng cao chất lượng đào tạo các ngành KHCB truyền thống phù hợp với điều kiện kinh tế thị trường. Đối với các mục tiêu cụ thể, đề án xây dựng cơ chế đặt hàng đào tạo gắn với số lượng, chất lượng đào tạo và phương án sử dụng sinh viên sau đào tạo để hỗ trợ các cơ sở đào tạo duy trì nhiệm vụ đào tạo và củng cố đội ngũ cán bộ khoa học của các ngành này đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế - xã hội của đất nước; nghiên cứu tăng đầu tư từ ngân sách nhà nước đủ bù đắp chi phí đào tạo cần thiết để đảm bảo chất lượng đào tạo đạt chuẩn quốc gia (tăng cấp độ KĐCLGD mà chương trình/ đơn vị đào tạo đạt được) tiến tới đạt chuẩn khu vực và quốc tế; xây dựng chính sách khuyến khích người học, đãi ngộ giảng viên, cán bộ công tác trong các ngành KHCB để thu hút sinh viên học các ngành đào tạo KHCB đáp ứng nhu cầu của Nhà nước về nguồn nhân lực

đối với các ngành này.

CHÍNH SÁCH ƯU TIÊN DÀNH CHO SINH VIÊN CÁC NGÀNH KHCB

ĐHQGHN đã có những chính sách ưu tiên dành cho sinh viên các ngành KHCB ở ĐHQGHN nhất là các chương trình học bổng hỗ trợ sinh viên, học viên, nghiên cứu sinh trong quá trình học tập tại ĐHQGHN.

Đối với đào tạo trình độ đại học, trong xu thế chung của xã hội, tuyển sinh các ngành KHCB đối mặt với nhiều thách thức. Tuy nhiên, bằng nỗ lực với nhiều giải pháp trong hoạt động tuyển sinh cùng với những chính sách hỗ trợ của ĐHQGHN thì tuyển sinh các ngành KHCB của ĐHQGHN bước đầu đã đạt được những kết quả đáng khích lệ, nhiều ngành tuyển sinh đạt kết quả tốt, nhìn chung kết quả tuyển sinh các ngành KHCB khối xã hội nhân văn đều đạt kết quả tốt, các ngành KHCB khối tự

nhiên cũng đạt kết quả tốt trừ một số ngành thuộc khoa học trái đất. Là đại học định hướng nghiên cứu, đa ngành, đa lĩnh vực có truyền thống và thế mạnh trong đào tạo lĩnh vực KHCB, lãnh đạo ĐHQGHN luôn quan tâm đầu tư phát triển các ngành KHCB trong ĐHQGHN. Nhận thức được khó khăn trong tuyển sinh các ngành KHCB, bên cạnh việc đẩy mạnh hoạt động quảng bá tuyển sinh, giới thiệu cho thí sinh thấy được tiềm năng cơ hội việc làm cũng như khả năng phát triển của KHCB trong tương lai, ĐHQGHN đã có những chính sách rất cụ thể để hỗ trợ sinh viên học tập các ngành KHCB. Ngày 7/7/2022 Giám đốc ĐHQGHN đã ban hành Quyết định số 2278/QĐ-ĐHQGHN phê duyệt Chương trình học bổng cho các ngành KHCB của ĐHQGHN. Theo Quyết định phê duyệt, từ năm 2022, ĐHQGHN triển khai thí điểm chương trình học bổng cho sinh viên 18 ngành KHCB thuộc Trường ĐH Khoa học Tự nhiên và Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn nhằm thu hút học sinh giỏi, xuất sắc vào chương trình ươm tạo nhà khoa học của ĐHQGHN.

Cụ thể, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên gồm 09 ngành: Toán học, Vật lý, Hóa học, Sinh học, Địa lý tự nhiên, Địa chất học, Tài nguyên và môi trường nước, Hải dương học, Công nghệ kỹ thuật hạt nhân; Trường ĐH Khoa học Xã hội và Nhân văn gồm 09 ngành: Văn học, Lịch sử, Triết học, Tôn giáo học, Chính trị học, Nhân học, Việt

Nam học, Ngôn ngữ học, Hán Nôm.

Theo đó, sinh viên các ngành KHCB có cơ hội được miễn học phí và bố trí chỗ ở trong ký túc xá cho cả khóa học, hỗ trợ sinh hoạt phí tối thiểu 2 triệu đồng/tháng trong năm thứ nhất và các năm tiếp theo nếu duy trì được học lực loại giỏi trở lên. Sinh viên cũng được ưu tiên xét và nhận các học bổng khác, có mức hỗ trợ cao hơn của ĐHQGHN nếu đáp ứng yêu cầu. Bên cạnh đó, sinh viên còn có thể tham gia chương trình Ươm tạo nhà khoa học trẻ tại ĐHQGHN đến năm 2025. Khi đó sinh viên được phân công nhà khoa học hướng dẫn, được tham gia nghiên cứu khoa học với người hướng dẫn hoặc nhóm nghiên cứu của nhà khoa học hướng dẫn cũng như các hoạt động ngoại khóa, trải nghiệm thực tế trong suốt quá trình học.

Như vậy, ngoài các chính sách học bổng khuyến khích, học bổng từ nguồn ngân sách nhà nước và học bổng ngoài ngân sách được tài trợ từ các tổ chức, cá nhân trong và ngoài nước, sinh viên các ngành khoa học cơ bản của ĐHQGHN có thêm cơ hội hiện thực hóa ước mơ của mình với ngành học yêu thích với chương trình học bổng dành riêng này. Đây sẽ là động lực để sinh viên các ngành KHCB nâng cao trình độ, trở thành sinh viên giỏi, nhà khoa

học giỏi, tạo nguồn nhân lực cho các bậc học cao hơn cũng như nguồn nhân lực khoa học trong tương lai. Có thể nói với những chính sách ưu đãi, khác biệt so với các ngành đào tạo khác trong ĐHQGHN, chính sách hỗ trợ học bổng cho sinh viên các ngành KHCB đã hỗ trợ, góp phần không nhỏ vào kết quả tuyển sinh của ĐHQGHN trong những năm vừa qua.

Hiện nay, tỷ trọng đào tạo các ngành KHCB chiếm 27% ở Trường ĐH Khoa học Tự nhiên và 31% ở Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, tăng so với mức 22% và 27% tương ứng của năm 2020.

Đối với đào tạo tiến sĩ, năm học 2021-2022, ĐHQGHN đã thực hiện chính sách hỗ trợ nghiên cứu sinh trong quá trình học tập với tổng mức học bổng là khoảng 560 triệu đồng cho 16 nghiên cứu sinh, trong đó 50% là dành cho các ngành KHCB thuộc khối khoa học tự nhiên. Tuy nhiên, với mục tiêu thu hút các nghiên cứu sinh có chất lượng, các tiến sĩ vừa tốt nghiệp tham gia vào

các nhóm nghiên cứu mạnh của ĐHQGHN, ngày 19/11/2021, Giám đốc ĐHQGHN đã ký Quyết định số 3688/QĐ-ĐHQGHN ban hành Quy định xét cấp học bổng của ĐHQGHN cho nghiên cứu sinh và thực tập sinh có năng lực nghiên cứu xuất sắc. Đây là chương trình học bổng Ươm tạo tài năng trẻ dành cho nghiên cứu sinh và thực tập sinh sau tiến sĩ có năng lực nghiên cứu xuất sắc của ĐHQGHN. Học bổng bắt đầu được triển khai từ năm học 2021-2022 và ĐHQGHN là đại học công lập đầu tiên cấp học bổng có giá trị lớn cho hệ thực tập sinh sau tiến sĩ. Theo đó, căn cứ vào kết quả học tập, nghiên cứu, công bố và các thành tích khác, học bổng được xét cấp hàng năm, tối đa 100 triệu đồng/người/năm đối với nghiên cứu sinh và 120 triệu đồng/người/năm đối với thực tập sinh sau tiến sĩ. Trong đợt cấp đầu tiên năm 2022, có 11 nghiên cứu sinh trên tổng số 56 hồ sơ đăng ký (tỷ lệ 19,6%) và 20 thực tập sinh sau tiến sĩ trên tổng số 43 hồ sơ đăng ký (tỷ lệ 46,5%) được cấp học bổng.

Chương trình học bổng này, cộng

thêm các nguồn hỗ trợ khác từ hoạt động tham gia giảng dạy và nghiên cứu khoa học, các nghiên cứu sinh và thực tập sinh có thể yên tâm, toàn tâm toàn ý cho nghiên cứu nhất là đối với các ngành KHCB, từ đó có thêm nguồn giảng viên trẻ, ưu tú bổ sung cho đội ngũ giảng dạy các ngành KHCB của ĐHQGHN.

Bên cạnh các chương trình học bổng, ĐHQGHN còn cho phép các đơn vị đào tạo xây dựng các chương trình đào tạo có tính ứng dụng để thúc đẩy sự đa dạng trong đào tạo, khuyến khích các nghiên cứu có tính ứng dụng từ KHCB. Đây là một giải pháp được triển khai mạnh ở Trường ĐH Khoa học Tự nhiên với các ngành: Khoa học dữ liệu (dựa trên các trụ cột là Toán học, Tin học, Thống kê); Kỹ thuật Điện tử và Tin học (Vật lý); Khoa học và Công nghệ thực phẩm (Hóa - Sinh); Quản lý đô thị và bất động sản (Địa lý); Môi trường, sức khỏe và An toàn (Môi trường) và ngành Sinh dược học (Sinh - Hóa). Bên cạnh đó, ĐHQGHN còn cho phép Trường ĐH Khoa học Xã

hội và Nhân văn mở ngành tiến sĩ Quản lý văn hóa (Lịch sử), cử nhân Điện ảnh và nghệ thuật đại chúng (Văn học); bổ sung quy hoạch Triết học Quản trị (Triết học).

THU HÚT NGƯỜI HỌC THAM GIA CÁC HOẠT ĐỘNG NGHIÊN CỨU KHOA HỌC

Để tạo nguồn tuyển sinh và đội ngũ cán bộ các ngành KHCB, ĐHQGHN còn xây dựng các chính sách về thu hút sinh viên, học viên, nghiên cứu sinh tham gia các hoạt động nghiên cứu khoa học, nhất là các lĩnh vực KHCB.

Đề án ươm tạo nhà khoa học trẻ tại ĐHQGHN đến năm 2025 được Giám đốc ĐHQGHN phê duyệt năm 2021 và giao Trung tâm Dự báo và Phát triển nguồn nhân lực tổ chức thực hiện. Chính sách của Đề án sẽ đem đến cơ hội cho các cán bộ khoa học trẻ vừa được tham gia các chương trình ươm tạo vừa có cơ hội nhận học bổng làm nghiên cứu sinh và thực tập sinh tại ĐHQGHN, trong nước và quốc tế. Kênh ươm tạo nhà khoa học tiếp tục đẩy mạnh truyền thông các chương trình học bổng

của ĐHQGHN cho đối tượng sinh viên, thạc sĩ và tiến sĩ của ĐHQGHN; các mức học bổng tại ĐHQGHN lên đến 100 triệu đồng/năm cho nghiên cứu sinh và 120 triệu đồng/năm cho tiến sĩ trẻ có năng lực NCKH và công bố quốc tế xuất sắc hay nghiên cứu sau tiến sĩ; xây dựng và triển khai 12 module chương trình ươm tạo, bồi dưỡng tiến sĩ và hậu tiến sĩ; triển khai chương trình ươm tạo đối với đối tượng sinh viên tài năng tham gia các chương trình: Chương trình thủ lĩnh sinh viên, Cuộc thi tìm kiếm tài năng tài chính - ngân hàng "Future Banker" năm 2023, Cuộc thi tìm kiếm tài năng Khoa học kỹ thuật - Công nghệ "The Tech Talent Hunt" năm 2023... Qua đó tìm kiếm, phát hiện và bồi dưỡng hơn 200 sinh viên tài năng trong và ngoài ĐHQGHN để tiếp tục ươm tạo, bồi dưỡng và huấn luyện trở thành nhà khoa học của ĐHQGHN trong tương lai.

Đề án Tăng cường năng lực nghiên cứu khoa học và công bố quốc tế của đội ngũ nhà khoa học, nghiên cứu sinh thuộc lĩnh vực khoa học xã hội và nhân văn được xây dựng với mục tiêu tăng cường phát triển đội

ngũ cán bộ khoa học, cộng tác viên, nghiên cứu sinh, học viên cao học đang thực hiện các nhiệm vụ giảng dạy, NCKH, học tập tại ĐHQGHN.

Cùng với đó, cuối năm 2022, ĐHQGHN bắt đầu triển khai thí điểm chính sách hỗ trợ tài chính đối với cán bộ khoa học trẻ (giai đoạn 2022-2025). Đối tượng thụ hưởng là các tiến sĩ dưới 40 tuổi, có khả năng nghiên cứu, cam kết hoàn thành chỉ tiêu khoa học và công nghệ được giao. CBKH trẻ được đảm bảo cấp 01 đề tài NCKH cấp ĐHQGHN hoặc 02 đề tài NCKH cấp cơ sở/đơn vị có tổng kinh phí tương đương kinh phí cấp cho 01 đề tài NCKH cấp ĐHQGHN; được hỗ trợ các công bố quốc tế chất lượng cao chưa được tài trợ bởi đề tài/dự án, cụ thể hỗ trợ các bài báo khoa học chưa nhận tài trợ đăng trên các tạp chí thuộc nhóm Q1, Q2 theo phân loại Scimago với các mức hỗ trợ cơ bản như: 100 triệu đồng/bài đăng trên các tạp chí thuộc top 5% ngành/lĩnh vực; 70 triệu đồng/bài đăng trên các tạp chí thuộc nhóm Q1; 50 triệu đồng/bài đăng trên các tạp chí thuộc nhóm Q2. Mức hỗ trợ thực tế cho

01 bài báo phụ thuộc vào số lượng và vai trò của các tác giả bài báo là cán bộ của ĐHQGHN; đối với các ngành KHCB, hỗ trợ tài chính thông qua đặt hàng và giao nhiệm vụ cho cán bộ khoa học trẻ mới về công tác dưới 05 năm để đảm bảo mức thu nhập bình quân tối thiểu là 15 triệu đồng/tháng.

Thực hiện Chiến lược quốc gia về thu hút, trọng dụng nhân tài đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2050, ĐHQGHN triển khai chính sách thu hút nhà khoa học xuất sắc ở trong và ngoài nước (bao gồm cả người Việt Nam ở nước ngoài và người nước ngoài) có mong muốn tham gia nghiên cứu khoa học, đảm nhận các vị trí Trưởng nhóm nghiên cứu mạnh ở các lĩnh vực KH&CN mà ĐHQGHN định hướng nghiên cứu ưu tiên.

Tính đến hết tháng 3/2024, ĐHQGHN đã nhận được thông tin của 15 nhà khoa học từ nhiều quốc gia quan tâm và ứng tuyển. Hồ sơ của các nhà khoa học có đề xuất nghiên cứu phù hợp đã được chuyển đến Trường ĐH Công nghệ, Trường ĐH Kinh tế để thực

hiện quy trình theo hướng dẫn.

Hiện nay, ĐHQGHN đang xây dựng Chương trình ươm tạo tài năng từ bậc trung học phổ thông tại ĐHQGHN (gọi tắt là Chương trình VNU 12+). Chương trình VNU 12+ được xây dựng nhằm phát hiện, thu hút, bồi dưỡng, đào tạo và hướng nghiệp sớm cho các học sinh có tiềm năng, có năng lực, tài năng trong các trường THPT tại ĐHQGHN. Chương trình có mục tiêu thu hút học sinh giỏi vào học bậc THPT tại ĐHQGHN; tạo nguồn đào tạo nhà khoa học đạt chuẩn quốc tế trong tương lai, đặc biệt các nhà khoa học trong lĩnh vực khoa học cơ bản; góp phần phát triển đội ngũ các nhà khoa học đạt quốc tế của ĐHQGHN. Việc thí điểm mô hình cá thể hóa trong đào tạo tài năng dưới hình thức huấn luyện, hướng dẫn theo cá thể hoặc nhóm nhỏ (từ 1-5 học sinh) bởi các nhà khoa học có chuyên môn sẽ là cơ sở cho thí điểm mô hình đào tạo mới trong việc chú trọng, nâng cao chất lượng dạy và học của bậc THPT tại ĐHQGHN.

